

Sadržaj

Događaji

Saopćenja za javnost

Konkursi

Linija za pomoć novinarima

Plan aktivnosti za naredni mjesec

Medijska scena: Finansijski udar na javni servis

Piše: Emir Habul

Odluka RAK-a nije dobronamjerna jer nije bilo javne rasprave

Piše: Senad Zaimović

Zaštititi tržišno takmičenje medija u BiH

Elvir Švrakić, generalni direktor NTV Hayat (Pismo upućeno Regulatornoj agenciji za komunikacije)

Odluka RAK-a je udar na opstojnost javnih emitera u BiH

Piše: Mr.sc. Adnan Bilal

RAK bi trebao da štiti javne emitere

Piše: Mehmed Halilović

Uvodnik

Neočekivana inicijativa Regulatorne agencije za komunikacije BiH (RAK) za izmjenu Kodeksa o komercijalnim komunikacijama i smanjenje vremena oglašavanja za javne RTV servise sa šest na četiri minuta sa razlogom je izazvala burne reakcije u medijskoj zajednici. Činjenica da je Nacrt odluke o smanjenju marketinškog vremena donijelo Vijeće RAK-a u tehničkom mandatu bez javne rasprave i kvalitetne analize i uprkos reakcijama Unije medijske industrije, Udruženja BH novinari, predstavnika Evropske unije emitera (EBU), misije Evropske unije u BiH i OSCE-a, stvara jasnu sumnju u dobre namjere RAK-a.

Procjene su da će zbog ove odluke javni servis godišnje gubiti do 10 miliona KM što će dovesti u pitanje ekonomski opstanak javnog servisa. Umjesto da, uprkos lobiju komercijalnih televizija, štiti i javni servis prilikom donošenja bitnih odluka, u RAK-u očigledno postoje drugačiji interesi. I pored mnogih upozorenja odlučili su ustrajati u svojoj odluci koja se poklapaju i sa sve žešćim političkim pritiscima na javne emitere.

U reakciji Delegacije EU-a u BiH, ističu da je istovremeno za razvoj tržišta medija i telekomunikacija od ključnog značaja da postoji efikasno regulatorno tijelo, politički, finansijski i operativno neovisno. I tu je suština problema. Zašto više ne postoji Regulatorna agencija za komunikacije koja profesionalno obavlja svoj posao? Iako bh. javni emiteri zaslužuju mnoge kritike na račun kvalitete programa, profesionalizma i odgovornosti prema javnosti, potpuna ekonomska nestabilnost sigurno nije dobar način za stvaranje profesionalnijeg i nezavisnog javnog servisa.

O mogućim posljedicama smanjivanja marketinškog vremena, stanju javnih i komercijalnih televizija u BiH, u ovom broju E-novinaru pišu: Adnan Bilal, izvršni direktor marketinga Federalne televizije, Emir Habul, sekretar UO BHRT i Senad Zaimović, direktor marketinške agencije Fabrika i predsjednik Upravnog odbora Udruženja medijske industrije. U biltenu objavljujemo i pismo Elvira Švrakića, generalnog direktora NTV Hayat, upućeno RAK-u. Stav Mehmeda Halilovića, pravnog savjetnika za medijska pitanja u Internewsu BiH, prenosimo sa portala media.ba

Adis Šušnjar, Udruženje/udruga BH Novinari

Događaji

24.10.2013.

Trening o profesionalnim standardima u Tuzli

Stalna edukacija novinara i sankcionisanje medija jedini su način stvaranja odgovornih i profesionalnih medija, poručili su u Tuzli učesnici treninga za novinare i urednike "Implementacija etičkih i profesionalnih standarda u okviru postojećih uredničkih politika". Težnja senzaciji i kiču, prevelik broj medija, "divlji" portali, loš položaj novinara, samo su neki od problema o kojima su razgovarali učesnici ovog treninga.

Vidi cijeli članak

Medijska scena: Finansijski udar na javni servis

Piše: Emir Habul

Gubitak marketinškog vremena za dodatnih dva minuta po satu, uz rastući pad prihoda od RTV takse sistem javnog emitiranja u Bosni i Hercegovini vodi u propast

Vijeće regulatorne agencije za komunikacije (RAK) u posljednjim danima svoje vladavine (25. 9.2013.) odlučilo je da javnim RTV servisima oduzme dvije minute od predviđenog vremena za oglašavanje. Cijeli niz poteza pokazuje povijest zločestih namjera: jednokratnim aktom RAK je već od 1. januara 2012. godine javnim RTV servisima smanjio marketinško vrijeme sa osam na šest minuta. Javne rasprave tada nije bilo.

Ovoga puta (2013. godine) odglumljena je demokratska procedura: RAK je na vanrednoj sjednici 5. jula donio Nacrt odluke, ali ko biva odluka nije konačna već će se ona u roku od 60 dana potvrditi ili osporiti. Već je tu nekoliko važnih stvari bilo sporno: zašto se odluka donosi u danima kada se očekuje da „sudija odsvira kraj mandata članovima Vijeća RAK-a“, zašto hitna sjednica, i zašto se donosi odluka u fomi Nacrta? I zašto zainteresir-

Događaji

25.10.2013.

Novi Nacrt zakona o elektronskim komunikacijama mogao bi utjecati na nezavisnost RAK-a

Novi Nacrt zakona o elektronskim komunikacijama u Bosni i Hercegovini korak je ka modernizaciji ovog područja, ali bi Nacrt u trenutnom obliku mogao ozbiljno utjecati na nezavisnost Regulatorne agencije za komunikacije (RAK), upozorila je Dunja Mijatović, predstavnica OSCE-a za slobodu medija. "Pozdravljam neke pozitivne aspekte ovog nacrta, ali je određene dijelove potrebno promijeniti i jasnije definisati kako bi se sačuvala nezavisnost rada RAK-a", ocijenila je Mijatović u pismu upućenom ministru transporta i komunikacija Damiru Hadžiću, ujedno dostavljajući opširnu pravnu analizu ovog zakona..

Vidi cijeli članak

18.10.2013.

Održan trening o profesionalnim standardima u Mostaru

„Implementacija etičkih i profesionalnih standarda u okviru postojećih uredničkih politika“, naziv je treninga za novinare i urednike koji je održan u Mostaru. Učesnici treninga složili su se da je najveći problem sa kojim se susreću mediji u BiH govor mržnje koji se prenosi bez ogradaivanja i kritike novinara.

Vidi cijeli članak

08.10.2013.

Završen dvodnevni Medijski forum jugoistočne Evrope

Sedmi Medijski forum jugoistočne Evrope o temi "Novinarstvo u jugoistočnoj Evropi: monopol, biznis modeli i borba za jednakost", održan je 7. i 8. oktobra u Sarajevu. Nejasno vlasništvo nad određenim medijima, transparentnost vlasništva, pitanje odnosa medijskih vlasnika prema urednicima i novinarima i funkcioniranje javnog servisa teme su kojima se posvetilo najviše vremena na ovom forumu koji je okupio oko 200 učesnika.

Vidi cijeli članak

01.10.2013.

Radionica "Izvjestavanje o manjinama i različitostima" održana u Mostaru

Mediji u Mostaru i BiH trebali bi više pažnje posvetiti manjinama i individualnim ljudskim pravima jer to i jeste jedan od zadataka novinarstva, poručili su učesnici radionice "Izvjestavanje o manjinama i različitostima", održane u Mostaru.

O društvenim različitostima i izvještavanju o manjinama i različitostima prisutnima na radionici govorila je Asma Uddin, pravnica i urednica internet-magazina "altamuslimah.com", iz New Yorka.

Vidi cijeli članak

27.09.2013.

Održana radionica o izvještavanju o različitostima i manjinama u Banjaluci

Društvene različitosti ne predstavljaju zlo nego dobro koje treba da se ističe, poručili su učesnici radionice „Izvjestavanje o različitostima i manjinama“ održane u Banjaluci.

Gošća predavačica na radionici bila je Asma T. Uddin iz New Yorka, osnivačica i urednica Altmuslimah.com, internet magazina koji se na specifičan i uvjerljiv način bavi ravnopravnošću spolova u Islamu i manjinama u Americi.

Vidi cijeli članak

ane strane – tri javna servisa – nisu dobili Analizu tržišta emitiranja u BiH na osnovu koje je već „pala presuda“. I zašto se Analiza (nepotpisana i nedatirana) na volšeban način pojavljuje u javnosti nakon što je Vijeće RAK-a ozvaničilo „presudu“.

Posljedice su predvidive: u odnosu na 2011. godinu javni servisi voljom RAK-a izgubili su 50% vremena za oglašavanje; najnovijim udarom tri javna servisa gube procenjenih 8 do 10 miliona KM godišnje u uvjetima kada prihod od RTV takse rapidno pada. Pitanje je mogu li javni servisi preživjeti ovakav udar ili je u pitanju neki širi plan da se raskrči dodatni teren za komercijalne servise?

U javnim debatama izneseno je niz argumenata koji su pokazali da je Analiza RAK-a manjkava, površna i zasnovana na pogrešnim premisama. Nisu uvaženi ni evropski standardi, evropski dokumenti i zakonska rješenja na kojima počiva sistem javnog emitiranja.

Zakonom o Javnom radiotelevizijskom sistemu u BiH (Službeni glasnik BiH, 78/05) utvrđen je mješoviti model finansiranja RTV servisa koji obuhvata prihod od RTV takse i marketinga. To je zapravo evropski koncept zakonskog okvira koji treba obezbijediti finasijsku stabilnost kako bi se ispunila misija javnih servisa. Zbog toga je u svim evropskim zemljama zakonski omogućen prihod od marketinga kao važan finasijski stabilizator javnog emitiranja.

Jedan od argumenata RAK-a odnosi na prekomjerno učešće marketinga u ukupnom prihodu javnih emitera. Netačno. Preporuka je OESC-a da prihod od marketinga ne prelazi 25 % u ukupnim prihodima javnih emitera.

Pogledajmo prvo kako to izgleda u Evropi: BNT (Bugarska)-16,6 %; ARD (Njemačka) – 11,3%; ZDF (Njemačka) – 11,9 %; France Televisions) – 19,8 %; TG4 (Irska) -4,09 i RTE (Irska)-46 %, Litvanija 25 % itd.

Pogledajmo podatke za BiH: BHRT -8,98%; RTRS 15,10 %; FTV 39,81 % - prosjek na nivou sistema 20.31 %.

Podaci pokazuju da dva javna servisa u Njemačkoj imaju zbirno učešće markenga u ukupnim prihodima veće nego u BiH – 23,2 u odnosu na 20,31. Obratite pažnju na Irsku gdje zbir čak i prelazi standardno učešće od 25 %.

Pri analizi podataka važno je znati da je zakonom u BiH utvrđeno postojanje tri javna servisa i da se oni finansiraju iz jedne RTV takse (pretplate) koju međusobno raspoređuju. Nije nevažno napomenuti da je utvrđena visina RTV takse 6 KM mjesečno. Razlika do 7,5 KM, koliko iznosi RTV taksa u ovoj godini, je godišnja korekcija za postotak inflacije, koji se na početku svake kalendarske godine ugrađuje u visinu takse.

Primjera traljave, površne, pa i zlonamjerne analize od strane RAK-a ima na pretek. Ali nećemo se više baviti detaljima. Osvrnimo se na položaj javnih servisa i sistem javnog emitiranja u BiH.

U Rezoluciji Vijeća Evropa (2003) o budućnosti javnih emitera države su se obavezale „održavati i, gdje je potrebno, uspostaviti odgovarajući i siguran finansijski okvir koji garantira javnim emiterima sredstva potrebna za ispunjavanje njihove aktivnosti“. Pored toga, Preporuka Vijeća Evrope zahtijeva od država članica da pruže javnim emiterima mogućnost pristupa potrebnim finansijskim sredstvima kako bi mogle ispuniti mandat javnog servisa. Međutim, javni RTV servisi već su ušli u fazu golog preživljavanja. Za 2012. godinu prihod od RTV takse manji je za preko 8 miliona u odnosu na 2009. godinu. Taj se trend pogoršava ove godine zbog rapidnog

Saopćenja za javnost

28.10.2013.

UO Udruženja BH novinari traži povlačenje liste kandidata za Vijeće RAK-a

Upravni odbor Udruženja/udruge BH novinari upućuje javni protest Vijeću ministara Bosne i Hercegovine radi definiranja liste od 7 kandidata za Vijeće Regulatorne agencije za komunikaciju mimo zakonskih odredbi o ravnomjernoj spolnoj zastupljenosti i potrebnom profesionalnom iskustvu u oblasti elektronskih medija ili telekomunikacija, ključnim oblastima iz nadležnosti regulatora. Upravni odbor Udruženja/udruge BH novinari poziva Vijeće ministara BiH da povuče prijedlog iz parlamentarne procedure i u najskorije vrijeme pristupi ponovnom izboru kandidata za Vijeće RAK-a, postujući zakonske odredbe o stručnosti i potrebnom radnom iskustvu, ravnopravnosti spolova i političkoj nezavisnosti predloženih osoba.

Vidi cijeli članak

18.10.2013.

Javni protest direktoru Državne agencija za istrage i zaštitu Goranu Zubcu

Upravni odbor Udruženja/udruge BH novinari uputilo je javni protest direktoru Državne agencija za istrage i zaštitu Goranu Zubcu radi zahtjeva o prisluškivanju telefonskih razgovora koji su vođeni sa telefona iz redakcije Oslobođena i magazina Dani, a u okviru istrage koju SIPA vodi u slučaju Šemsudina Mehmedovića, zastupnika SDA u Parlamentu BiH.

Vidi cijeli članak

17.10.2013.

BH novinari najoštrije osuđuju ograničavanje pristupa informacijama

Upravni odbor Udruženja/udruge BH novinari najoštrije je osuđilo ograničavanje pristupa informacijama u posjedu javnih organa i institucija Republike Srpske za novinare BN televizije iz Bijeljine, koje je najavljeno u saopštenju Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) objavljenom u srijedu 16. oktobra u Banja Luci.

Vidi cijeli članak

smanjivanja broja fiksnih telefonskih priključaka, uz čiji račun se naplaćuje RTV taksa. Prema zvaničnom izvještaju BH Telecoma broj korisnika fiksne telefonije smanjen je za 93.849 (do 4.10.2013.) što je preko 700.000 KM izgubljenog prihoda javnih servisa svakog mjeseca. Sanjivanje broja fiksnih telefonskih priključaka bilježe i dva preostala operatera - HT Mostar i M'tel. I kad se sve sabere samo po osnovu prihoda od RTV takse tri javna servisa u BiH samo u ovoj godini imaće više od tri miliona KM manje prihoda.

Bosna i Hercegovina deklarativno je prihvatila evropske standarde što se odnosi i na ideju javnog radio i televizijskog emitiranja. Koristeći javna sredstva koja su povjerena za proizvodnju tv i radijskih programa koji ispunjavaju komunikacijske potrebe i interese građana, javni radiodifuzni servisi treba da djeluju odvojeno od vlasti i podižu nivo javnog informiranja „nudeći jelovnik koji se sastoji od nepristrasnih, objektivnih vijesti i visoke kulture“, kako to piše poznati komunikolog M. Trecey. Ovakva vrsta radiodifuzije zasnovana je na uvjerenju da javni prostor za komunikacije treba da podliježe snažnoj regulaciji umjesto da njome dominiraju tržišne snage.

A šta radi, za koga radi i kome pravi štetu naš Regulator?

Odluka RAK-a nije dobronamjerna jer nije bilo javne rasprave

Piše: Senad Zaimović

Ukoliko bi se desilo smanjenje marketinškog vremena na javnim servisima u BiH sa šest na četiri minute, to bi ugrozilo ekonomski opstanak javnih servisa i zbog toga su u javnim servisima s pravom zabrinuti. U tom slučaju Bosna i Hercegovina bi bila zemlja sa najmanjim komercijalnim vremenom na javnim servisima u cijeloj regiji. Ono što brine jeste da je taj prijedlog donesen na brzinu i bez konsultacija sa širom medijskom zajednicom. Niko nije imao uvid u analizu koju su uradili u Regulatornoj agenciji za komunikacije (RAK). Samim tim smo svi skeptici da li iza toga postoje dobre namjere ka regulaciji medijskog tržišta ili se radi o pojedinačnim interesima.

Zbog toga ova inicijativa nije dobra i iz Udruženja medijske industrije (UMI) je poslan dopis RAK-u sa ciljem da se doprinese javnoj raspravi povodom inicijative o smanjenju marketinškog prostora javnim emiterima. U pismu je izraženo nezadovoljstvo radom Regulatorne agencije za komunikacije i traženo je da se dostave informacije o tome ko je radio tu stručnu analizu. Ostalo je sve na istom i podaci koji su traženi nisu dostavljeni.

Trenutno je situacija takva da u Sloveniji javni servis ima 10 minuta komercijalnog vremena, s tim što je "prime time" sedam minuta, dok je u Hrvatskoj devet minuta, a "prime time" četiri minuta. Dalje u okruženju imamo Poljsku koja je vratila komercijalno vrijeme na 12 minuta i Latviju koja je isto vratila na 12 minuta. Svi vraćaju svojim javnim servisima mogućnost da kroz podizanje kvalitete programa, budu konkurentni u odnosu na specijalizovane satelitske televizijske kanale. I zato su svi bili začuđeni, kako je inicijativa javnih servisa da im se poveća limit na osam minuta, dovedena do toga da im se smanji na četiri minuta što direktno ugrožava ekonomsku stabilnost javnog servisa. Javni servisi u BiH mogli bi ostati bez kompletnog marketinškog prihoda, procjene su od osam ili 10 miliona KM.

Međutim, i komercijalni mediji su u pravu kada kritikuju javni servis jer ne ispunjavaju svoju ulogu za koju su zaduženi. Za naš novac nam ne daju program koji bi trebali. Oni nisu komplementarni, kakvi bi trebali biti, već su konkurentni jedni prema drugima. Samim tim, njihova potrošnja resursa ide za dupli rad, a mogli bi uložiti taj novac za razvoj nekih domaćih produkcija, razvoj obrazovnih dokumentarnih programa i tako dalje. Na javnim servisima gledamo jeftine sapunice kao i na komercijalnim televizijama. I tu je smanjena njihova uloga javnog servisa.

Javni servisi sa svojim komercijalnim šemama konkuriraju na područjima gdje bi komercijalni mediji trebali biti zastupljeni. Međutim, postoje analize koje su uradili njemački medijski eksperti koji su došli do zaključka da povećanje korištenja reklamnog vremena na javnim servisima može dovesti u bolju poziciju i komercijalne medije. Pomalo nelogično, ali ako se poveća vrijeme na javnim

servisima i komercijalni servisi mogu od toga kapitalizirati. Svi znamo da gledaoci ne vole reklamne blokove. Čim krene reklamni blok uzimaju daljinski da vide šta se dešava na drugim kanalima, dakle uvećava se mogućnost da sa javnog dođu na komercijalni. Time gledanost komercijalnog raste.

Komercijalne televizije su isto tako u jako teškoj situaciji i one su sve manje u mogućnosti da trče trku za gledaocima. Totalna otvorenost medijske scene u BiH utiče i na snažan razvoj kablovskih operatera koji uzimaju gledanost domaćim medijima. I taj trend traje već godinama. Naše tržište je izuzetno fragmentirano, nemamo nijednu televiziju koja je lider, njihova gledanost je usitnjena. Čini se da u budućnosti neće imati snage da budu konkurentni nadolazećim specijalizovanim kanalima.

Već sad postoji jedan snažan trend odliva sredstava za oglašavanje za televizije u regiji koje reemituju svoje programe u Bosni i Hercegovini. Kablovski operateri nelegalno emituju odnosno reemituju programe iz susjednih zemalja i normalno, uz te programe dolaze i reklame. Zašto RAK regulira samo domaće emitere i ugrožava im opstanak u sve konkurentnijem i zahtjevnijem televizijskom tržištu?

Zaštititi tržišno takmičenje medija u BiH

Elvir Švrakić, generalni direktor NTV Hayat (*Pismo upućeno Regulatornoj agenciji za komunikacije 3.9.2013*)

Poštovani,

U aprilu ove godine, obratili smo Vam se sa zahtjevom da se tv stanicama Javnog servisa dozvoljeni limit reklama umanjí sa 6 na 4 minute po satu.

Zahvaljujemo Vam se se što ste na svojoj vanrednoj 67. sjednici usvojili nacrt izmjene Kodeksa o komercijalnim komunikacijama, koji je sada u procesu javnih konsultacija.

Ovim putem Vam želim dostaviti nove činjenice koje potvrđuju da Hayat TV ovu inicijativu ne želi pretvoriti u hajku na Javni servis, i mišljenja sam da bi se argumenti svih strana trebali iznijeti na konstruktivnom sastanku, ili konferenciji, na kojoj biste bili prisutni Vi, članovi Vijeća RAK-a, te sve zainteresovane strane /predstavnici RAK-a, Javnog servisa, predlagača komercijalnih stanica, ali i ministra Damira Hadžića/.

U javnosti se plasiraju netačni navodi, kojima se situacija želi predstaviti kao „rat“ između komercijalnih stanica i Javnog servisa, u kojem će, ako se ovaj Nacrt usvoji i donese Odluka, bez posla ostati 1.850 radnika Javnog sistema.

Naprotiv, istina je u potpunosti drugačija.

Vjerujem da ćete naći mogućnosti i vremena da početkom septembra organizujete ovaj predloženi susret.

Ukoliko, pak, niste zainteresovani za raspravu, ovim putem Vam dostavljam nove činjenice, koje bi Vam omogućile lakše i pravednije donošenje Odluke.

Smatram da bi efekat umanjenja emitiranja reklama imao svrhu samo u slučaju da se ispune sljedeći uvjeti :

1. **Da se osnivač, Vijeće Javnog sistema i rukovodstvo Javnog servisa zaduže da odmah iznađu način da u skladu sa Zakonom o naplati RTV takske, naplate minimum 85% od potencijalne /a da li je ikad iko izračunao stvarni potencijal u skladu sa Zakonom?/.**
2. **Da tv stanice Javnog servisa počnu ispunjavati svoje obaveze u skladu sa Zakonom - prema gledaocima, prema javnosti, prema pravilima RAK-a, na kraju i prema osnivaču,**
3. **Da RAK donese pravila, po kojem se svi inostrani kanali koji svoje programe emitiraju na jezicima koji su razumljivi narodima u BiH, u potpunosti tretiraju kao domaće tv stanice.**

Konkursi

Sarajevski otvoreni centar i Inernews raspisuju konkurs za profesionalno i etičko izvještavanje o LGBT osobama i temama u Bosni i Hercegovini. Novinari iz elektronskih, online, štampanih medija i freelance novinari mogu prijaviti svoje tekstve ili priloge koji afirmišu i promovišu profesionalno i etičko medijsko izvještavanje o LGBT osobama i temama u BiH.

Opširnije

Neiman- Berkman stipendije za inovacije u novinarstvu Neiman fondacija za novinarstvo i Berkman centar za internet i društvo raspisuje konkurs za dodjelu stipendija u iznosu od 60.000 američkih dolara za inovacije u novinarstvu koja će jednom novinaru ili novinarki obezbijediti boravak i mogućnost za istraživački rad na Univerzitetu Harvard za 2014/2015. akademsku godinu. Krajnji rok za prijavu je 31. januar 2014. godine.

Opširnije

Međunarodne stipendije Fondacija Nieman dodjeljuje novinarske stipendije za boravak na Univerzitetu Harvard sa ciljem da promoviše i poboljša novinarske standarde. Dvanaest polaznika iz cijelog svijeta dobiće priliku da provedu jednu akademsku godinu (10 mjeseci). Kandidati koji mogu da se prijave na konkurs su novinari sa najmanje 5 godina radnog iskustva u elektronskim, štampanim ili online medijima. Foto- reporteri, karikaturisti, kolumnisti i medijski producenti također mogu konkurisati za stipendiju. Od kandidata se očekuje napredno poznavanje engleskog jezika. Krajnji rok za slanja prijava je 1. Decembar 2013. godine.

Opširnije

Program stipendiranja novinara na Rojters institutu Univerziteta Oksford Za stipendiju se mogu prijaviti novinari sa najmanje pet godina radnog iskustva i dobrim poznavanjem govornog i pisanog engleskog jezika. Program omogućava gostujućim novinarima iz cijelog svijeta da sprovedu svoja istraživanja u Oxfordu. Rok za podnošenje prijave je 31. januar 2014.

Opširnije

Nemačka fondacija „Robert Bosch Stiftung“ u saradnji sa berlinskom školom za novinare „Berliner Journalisten-Schule“ raspisala je konkurs za program „Mediji – posrednici među narodima“ („Medien – Mittler zwischen den Völkern“) za mlade novinare iz Srednje i Istočne Evrope. Program traje od 1. marta do 31. maja 2013. godine u Berlinu. Rok za prijavu na konkurs je 1. novembar 2012. godine.

Opširnije

OBRAZLOŽENJE

- Naplata RTV takske

Vama je poznato da Javni servis u BiH, u skladu sa Zakonom o Javnom RTV

Servisu, ima mogućnost i obavezu naplate RTV takse na posjedovanje radio i TV prijemnika. Fizička i pravna lica imaju obavezu da u skladu sa Zakonom o Javnom RTV servisu, te Odlukom Vijeća Javnog RTV sistema plaćaju . Vijeće Javnog RTV sistema je donijelo odluku da se naplata vrši putem telekom operatera, uz svaki fiksni telefon. To je omogućilo izbjegavanje plaćanja RTV takes na više načina. Dovelu je i do više od 40.000 nerješениh tužbi zbog neplaćanja , koje su zbog važećih zakona, dovele do dodatnih troškova tužitelju.

Takav sistem naplate putem telekom operatera u samom početku je pokazao mnoge nedostatke. I sami ste upoznati da je stepen naplate veoma zabrinjavajući zbog:

1. Opšte finansijske situacije u društvu
2. Sistema naplate koji daje mogućnost da kod prelaska iz „starih“ pretplatnika fiksne telefonije, u nove tehnologije, ne vršite plaćanje takse /alternativni telekom operateri/, zatim neriješeno plaćanje takse kod IPTV usluge, i na kraju, odvojeno plaćanje računa za telekomunikacijske usluge, uz neplaćanj RTV takse, . . .
3. Poziva čelnika pojedinih političkih partija za neplaćanja takse.

Sve ovo je doprinijelo da su Javni servisi u teškoj finansijskoj situaciji, te da iz tog razloga na tržištu nastupaju kao komercijalni mediji /programska shema FTV, dampingovanje marketinških cijena na tržištu, a ujedno dizanje cijena stranog programa, . . . /.

U skladu sa Zakonom o Javnom RTV servisu, u dijelu koji se odnosi na naplatu takske, ostavljeno je na volju Vijeću Javnog sistema da donese odluku na koji način će se vršiti naplata.ks.

Činjenica je da u BiH imamo više od 1,1 milion domaćinstava, i minimalno 200.000 pravnih lica.

To je godišnji potencijal koji omogućava prihode od takske veće od 109 mil KM. Prihod od takske u 2011. godini je bio 56 mil KM, a u 2012. 54 mil KM. Neostvareni prihod od takske je veći od 50 mil KM. Prihod od marketinga je cca. 19 mil KM. To znači da je neostvareni prihod od takske za više od dva puta veći od ukupnog marketinškog prihoda!!

Problem je što ne postoji želja za normalizacijom tržišta, povećanjem prihoda od takse, iz razloga poznatih samo Javnom servisu..

- Obaveza Javnog RTV servisa

Opće je poznato da TV stanice Javnog servisa ne ispunjavaju svoje obaveze prema javnosti, u smislu svog profesionalnog rada, ali i obaveza u skladu sa uređivačkom politikom.

Obrazovni, dječiji, dokumentarni i slični programi nisu zastupljeni shodno programskim obavezama decidno navedenim

u Pravilu 57/2011 o javnim radio i televizijskim stanicama, nema produkcije takvih programa.

Tehnički kapaciteti i oprema kojima raspolažu TV stanice Javnog servisa su na nivou od prije 30, pa i 40 godina /izuzev RTRS-a/. Digitalizacija opreme je misaona imenica. Ali, kada bi se i desila digitalizacija signala, dovela bi do novih problema. Ko može educirati masu uposlenih, koje to ne zanima? Ko može otpustiti višak uposlenih, što bi bilo neminovno?

Organizaciona struktura je totalno pogrešna, prevaziđena prije 30-tak godina. Zakon o radu, koji rukovodstvo mora poštovati, kreirao je situaciju u kojoj rukovodstvo uposlenima ne može ništa, radi se gotovo „volonterski“.

To znači da se osnivač mora posvetiti ukupnoj situaciji, kako organizacionoj, tako i finansijskoj, kako bi došlo do profesionalnijeg rada.

Rukovodeća struktura mora prilagoditi svoje poslovanje svim pozitivnim zakonskim propisima u BiH, ali i svrsi svog postojanja, odnosno moraju zadovoljavati sve kriterije Javnog servisa, i modernog profesionalnog poslovanja.

I zbog ovoga se u ovom momentu ne smije uvesti Odluka o umanjuju reklamnog prostora, jer Javnom servisu osnivač mora pomoći da prevaziđe sve gore navedeno.

- Uvođenje regulative u ponudu TV programa kablovskih operatera

Ukoliko se i donese Odluka o umanjuju reklamnog prostora sa 6 na 4 minute, to ne znači da će marketinški budžeti biti preusmjereni na domaće medije. Naprotiv, stanje u kojem smo sada, a za koje je najveći krivac rukovodstvo OBN televizije, koje narušava tržište svojim nerealno niskim cijenama, dovest će do toga da će se budžeti preliti inostranim specijaliziranim kablovskim tv programima - sportskim, zabavnim, filmskim i sličnim. Ti kablovski TV kanali emitiraju programe na jezicima naroda BiH, dolaze nam iz drugih država, emitiraju reklame za tržište BiH.

Oni dva puta izvoze novac iz BiH:

- Prvi put jer im prava reemitiranja plaćaju kablovski operateri. Po procjenama to je godišnji iznos veći od 24 mil KM /530.000 pretplatnika, x 4 KM mjesečno/.

- Drugi put se novac izvozi kada multinacionalni klijenti, klijenti iz regije, a u posljednje vrijeme i domaći klijenti, naručuju reklamu u tim programima koji su namijenjeni tržištu BiH. Cijene tih reklama su toliko niske, s namjerom da se izvrši odljev novca iz BiH.

Regulatorna agencija za komunikacije mora profesionalno obaviti svoj posao, te donijeti pravila po kojima se svi programi namijenjeni gledaocima u BiH moraju tretirati kao i sve ostale bh. stanice, u smislu poštivanja pravila RAK-a, ali i pozitivnih zakonskih propisa BiH.

Ukoliko se ovo ispoštuje, veći dio budžeta će se zadržati u BiH, a to će dovesti do povećanja upošljavanja u domaćoj medijskoj industriji, samim tim plaćanja poreza i doprinosa.

Možete li zamisliti broj prevodilaca, lektora, sportskih komentatora koje bi morali zaposliti ti kablovski TV kanali, kada bi poštovali i Ustav BiH, ali i pravila RAK-a koja bi trebalo da donese u skladu sa Ustavom /odnosno Dejtonskim sporazumom, po kojem su oficijelni jezici u BiH bosanski, hrvatski i srpski !! /

Zato apelujem na Vas kao regulatora da sve gore navedeno ozbiljno uzmete u razmatranje, i pokrenete odgovarajuće aktivnosti u cilju zaštite tržišnog takmičenja medija u našoj zemlji, što je, uostalom, Vaša zakonska obaveza.

Ukoliko se gore pomenuto ne ispoštuje, **Hayat TV odustaje** od svoje inicijative za umanjeno reklamnog prostora na TV stanicama Javnog servisa sa 6 minuta na 4 minute, jer u tom slučaju Odluka ne bi ispunila svrhu.

Plan aktivnosti

- Završna konferencija u sklopu projekta "Promocija profesionalizma i tolerancije u medijima u BiH"

Odluka RAK-a je udar na opstojnost javnih emitera u BiH

Piše: Mr.sc. Adnan Bilal

Za razliku od prakse u velikom broju evropskih država od kojih su većina članice Evropske Unije (Poljska, Danska, Nizozemska, Luxemburg, Grčka, Litvanija, Estonia, Turska, Albanija) gdje javni TV servisi imaju dozvoljeno 12 minuta komercijalnog vremena po svakom satu programa kao i komercijalne TV stanice, čelni ljudi Regulatorne agencije u BiH, iako se skoro već 5 godina nalaze u tehničkom mandatu, donijeli su odluku da trajanje oglašavanja na javnim servisima od 01.01.2014. godine bude limitirano na maksimalno 4 minute po satu programa.

Primjera radi, u Sloveniji je javnom TV servisu dozvoljeno 10 minuta komercijalnog vremena po satu programa, osim u prime time kada je dozvoljeno 7 minuta po satu programa, u Rumuniji i Mađarskoj 8 minuta komercijalnog vremena po satu programa, u Irskoj 7,5 minuta komercijalnog vremena po satu programa. Koliko je neutemljena odluka Vijeća RAK-a najbolje pokazuje činjenica da i u susjednoj Hrvatskoj javni servis samo od RTV takse godišnje dobije više od 330 miliona KM, a može emitovati 9 minuta komercijalnog vremena po satu programa, osim u vremenu 18:00-22:00h.

Činjenica je da Vijeće RAK-a nije donijelo svoju odluku o smanjenju dozvoljenog trajanja oglašavanja na javnim servisima u skladu sa važećim Zakonom o Javnom radiotelevizijskom sistemu BiH jer ista nije donesena u skladu sa evropskim standardima i prilikom donošenja odluke nije se vodilo računa o konkurentnosti (finansijskoj održivosti) javnih RTV servisa.

Takođe, u periodu javne rasprave koja je bila u vrijeme godišnjih odmora (juli-august), nisu dati argumenti za donošenje ovakve odluke Vijeća RAK-a, što su potvrdili u svojim pismima i iskazanim stavovima i predstavnici Misije EU u BiH, Ambasada SAD-a u BiH, predstavnici strukovnih novinarskih udruženja, Udruženje medijske industrije, OSCE, EBU, Ministarstvo prometa i komunikacija BiH.

Ukoliko ovakva odluka RAK-a stupi na snagu, već naredne godine će biti umanjeni ukupni prihodi sistema javnog emitiranja u BiH u višemilionskom iznosu, što bi za kratko vrijeme moglo dovesti u pitanje opstanak javnih servisa u BiH, s obzirom na tendenciju pada prihoda od RTV takse.

U trenutku kada javni RTV servisi u BiH imaju ogromne finansijske probleme, zbog zakonske nemogućnosti naplate RTV takse i kada pokušavaju da napokon provedu internu digitalizaciju i uspostave Korporaciju, Regulator koji treba da vodi brigu o javnom interesu i finansijskoj održivosti sistema javnog emitovanja, donosi odluku koja predstavlja najveći udar na opstojnost sistema javnog emitovanja u Bosni i Hercegovini od njegovog nastanka.

Budući da su javni servisi u BiH (Federalna TV, BHT1 i RTRS) već godinama imali na raspolaganju dnevno manje po 120 minuta dozvoljenog reklamnog vremena (dnevno 20 sati programa x 6 minuta komercijalnog vremena po satu programa) u odnosu na komercijalne TV stanice, što je godišnje 43.800 minuta manje, to je predstavljalo veliku konkurentnu prednost za komercijalne TV stanice u BiH kod pregovaranja sa oglašivačima zbog mogućnosti davanja niže cijene i većeg broja emitovanja reklamnih poruka.

Nivo prihoda koji će ostvariti javni RTV servisi u BiH od oglašavanja u 2013. godini već ima tendenciju pada u odnosu na prethodne godine.

Odlukom o smanjenju komercijalnog vremena javnim servisima će se već u narednoj godini umanjiti prihodi za minimalno 6 miliona KM, s obzirom da bi na raspolaganju svaki od javnih servisa imao 3 puta manje reklamnog vremena od komercijalnih TV stanica. Ovom spornom odlukom RAK-a narušen je i Zakon o konkurenciji, budući da se pojedinačno Federalna TV, BHT1 i TVRS dovode u još neravnopravniji položaja na medijskom tržištu BiH.

S obzirom da se kao ključni parametri za odluku o alokaciji budžeta oglašivača uzimaju gledanost i cijena komunikacije (prosječna cijena za 1 GRP-suma rejtinga za individualne oglase), bitno je pogledati pregled prosječne cijene komunikacije na 8 najgledanijih TV stanica u BiH do koje smo došli na osnovu zvaničnih podataka o ukupnim prihodima od marketinga na osam najgledanijih TV stanica u BiH (Bilans poduzeća za period 01.01.-31.12.2012. godine) i zvaničnih podataka iz monitoringa TV reklama (TAM MiB) o ukupnom emitovanom reklamnom vremenu i broju isporučenih GRP za ciljnu skupinu svi 4+ u BiH za period 01.01.-31.12.2012. godine.

R.br	Naziv stanice	Ukupno reklamno vrijeme (broj emitovanih sekundi)	Iznos prihoda od marketinga	Ukupan broj prodatih GRP-a	Prosječna cijena 1 GRP-a
1.	BHT	1.152.043	3.830.894 KM	52.430,16	73,06 KM
2.	FTV	1.719.050	12.316.590 KM	208.671,86	58,16 KM
3.	RTRS	1.054.943	3.478.864 KM	47.196,59	73,71 KM
4.	Hayat	3.631.540	5.148.684 KM	186.706,04	27,57 KM
5.	OBN	3.218.697	9.473.384 KM	191.870,79	49,37 KM
6.	Pink BH	4.481.158	7.524.903 KM	268.654,45	27 KM
7.	TV BN	2.371.660	4.235.788 KM	104.010,59	40,72 KM
8.	ATV	3.568.105	2.506.624 KM	88.864,06	28,20 KM

Tabela: Prosječna cijena 1 GRP za 2012. godinu kada su javni servisi imali 6 minuta, a komercijalne TV stanice 12 minuta dozvoljenog reklamnog vremena po satu programa

Iz navedenih podataka za 2012. godinu jasno se vidi da je cijena komunikacije – 1 GRP (reklamnog vremena) daleko niža na komercijalnim TV stanicama, s obzirom da su 2012. godine komercijalne TV stanice imale na raspolaganju 2X više dozvoljenog komercijalnog vremena od javnih servisa.

Da bi Federalna TV, BHT1 ili RTRS sa tri puta manje dozvoljenog komercijalnog vremena po satu programa mogla biti cjenovno konkurentna na oglašivačkom tržištu BiH sa najgledanijim komercijalnim TV stanicama (Pink BH, TV OBN, TVBN, Hayat TV), morala bi u svakom satu programa biti tri puta gledanija od komercijalnih TV stanica, što je nemoguće, s obzirom na veliku fragmentiranost TV tržišta u BiH (terestrijalno-zemaljskim putem u ponudi preko 40 TV kanala, a putem kabla i IPTV kojim u BiH raspolaže gotovo 50% domaćinstava u ponudi je više od 100 TV kanala).

Praktično, to znači da bi gledanost TV programa koje Federalna TV producira i emituje (Dnevnik 1,2,3, Pošteno, Paralele, Odgovorite ljudima, Dokumentarni četvrtak, Bingo show, Mreža, Sedmica, U zmajevom gnijezdu, Zelena panorama, Mozaik religija, Federacija danas, Kriza, Lud zbunjen, normalan ...), odnosno gledanost emisija BHT1 (Dnevnik 1,2,3, Crta, BH Danas, Dimenzija više, Putevi zdravlja, Treća strana, Global, BiH drame, Euroimpuls, Društvo znanja, Ekologika ...), odnosno gledanost emisija RTRS (Dnevnik 1,2,3, Nidžo radoznalac, Presing, Gastronomad, Intervju, Kvadrat na znanje, Snop, Ognjišta ...) čija je cijena koštanja - produkcije višestruko veća od cijene otkupljenih TV prava brojnih turskih i indijskih serija koje uglavnom emituju komercijalne TV stanice u BiH, trebala biti tri puta veća od gledanosti programa koji emituje TV OBN (turske serije: Sulejman veličanstveni, Djevojka imena Feriha, Kismet, indijske serije: Odbačena, Nakusha ...) ili od gledanosti programa koji se ne produciraju u BiH, a reemituju se iz susjedne Srbije putem Pinka BH (Farma, Zvijezde granda, Kursadžije, Bračni sudija, Paparazzo potjera, Sve za ljubav, Akademci ...). Procjena je da bi u slučaju stupanja na snagu ovakve odluke RAK-a javni servisi već u naredne dvije godine izgubili više od 15 miliona KM prihoda i smanjili udjel u gledanosti za skoro 50%.

Smanjenje dozvoljenog reklamnog vremena javnim servisima bi već u narednoj godini dovelo do smanjenja prihoda od oglašavanja za minimalno 6 miliona KM. Usljed gubitka novca od oglašavanja javni servisi neće moći producirati i nabaviti kvalitetan program što će dovesti do pada gledanosti i konkurentnosti

javnih servisa u odnosu na komercijane TV stanice, tako da 4 minute reklamnog vremena po satu programa već u 2014. godini će vrijediti manje nego 4 minute reklamnog vremena po satu programa u 2013. godini. Posljedica smanjenja prihoda javnih servisa od oglašavanja će biti pad gledanosti javnih servisa u 2014. godini za minimalno 25 % u odnosu na 2013. godinu.

Usljed gubitka novca od oglašavanja javni servisi će doći u još veću krizu što će dovesti do daljnjeg pada gledanosti i konkurentnosti javnih servisa u odnosu na komercijane TV stanice. Nažalost, sve ovo će biti praćeno daljnjim padom stepena naplate od RTV takse koja je primarni izvor financiranja javnih servisa, što će potpuno devastirati sistem javnog emitovanja u BiH i dovesti u pitanje njegovu postojnost.

RAK bi trebao da štiti javne emitere

Piše: Mehmed Halilović

Linija za pomoć novinarima

Aktuelni slučajevi:

1. Goran Pandža - Federalna uprava policije nije reagovala u zakonskom okviru na prijavljene prijetnje, prisluškivanje i mobing novinara Gorana Pandže. FMHL uputio pismo FUP-u sa molbom da se dostave zvanične informacije u vezi sa mjerama koje je poduzela u slučaju novinara Gorana Pandže, člana Udruženja BH Novinari.

2. Buka - Liniji za pomoć novinarima prijavljena tužba protiv urednika portala Buka nakon objavljenog komentara na istoimenom portalu. FMHL radi monitoring slučaja.

3. Amra Butković - Udruženje BHN i Linija za pomoć novinarima uputilo je direktoru TV SA Zlatanu Topčiću i v.d. direktorice Denizi Džaki protestno pismo zbog pritiska na novinarku Amru Butković.

“Ako se ova politika nastavi bojim se da ćemo izgubiti javne servise i dobiti državne koji će još otvorenije služiti političkim elitama a ne javnosti”

Vijeće Regulatorne agencije za komunikacije održalo je, 25. septembra 2013. godine, 68. redovnu sjednicu na kojoj je Vijeće razmatralo prijedlog Kodeksa o komercijalnim komunikacijama u vezi sa dužinom oglašavanja za javne RTV servise i donijelo odluku da dužina oglašavanja kod javnih RTV servisa iznosi 4 minute u jednom satu. O odluci Vijeća i posljedicama za javni servis komentira Mehmed Halilović, pravni savjetnik za medijska pitanja u Internews-u BiH.

“Ta je odluka nevjerovatna i neprimjerena”, ističe Halilović, “nevjerovatna je zbog toga što ju je donijela Regulatorna agencija koja bi prije svega trebalo da podstiče i štiti javne interese i javne emitere. Nevjerovatna je i zato jer ju je donijelo Vijeće kojem je mandat odavno okončan i već godinama radi kao privremeno tijelo u tehničkom mandatu”, kaže Halilović u izjavi za portal Media.ba.

“Nevjerovatna je i zbog toga što je Vijeće donijelo takvu kapitalnu odluku samo nekoliko sedmica ili nekoliko mjeseci prije imenovanja novog vijeća. Konačni proces formiranja novog vijeća je započet, o tome je obaviještena i javnost, pa se nadam da će biti formirano uskoro i da će biti u prilici da tu odluku preispita”.

“Ta je odluka o smanjenju marketinškog programa neprimjerena i zato što je, slučajno ili namjerno, sinhronizirana sa učestalim političkim pritiscima usmjerenim na sva tri javna servisa. Ako se ova politika nastavi, da zaključim, bojim se da ćemo izgubiti javne servise i dobiti državne koji će još otvorenije služiti političkim elitama a ne javnosti. Javnim servisima možemo uputiti niz prigovora i oni sigurno moraju i mogu praviti bolje programe, ali ovo je put koji ne vodi tome već njihovom uništavanju”.

Impressum

Redakcijski kolegij biltena

Velida Kulenović

Mirza Sadiković

Siniša Vukelić

Admir Kadrić

Vladimir Šušak

Alena Beširević

Urednik

Adis Šušnjar

Tehničko uređenje

Arman Fazlić

Udruženje/udruga BH Novinari

Kralja Tvrtka 5/5, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel/Fax +387 33 223 818; + 387 33 443 072

e-mail: bhnovinari@bhnovinari.ba;

web: www.bhnovinari.ba